

Оскар Вајлд
КАНТЕРВИЛСКИОТ ДУХ

БИБЛИОТЕКА – РАСКАЗИ/НОВЕЛИ

За Издавачот
Филип Димевски

Уредник
Наталиа Лукомска

Наслов на оригиналот
The Canterville Ghost, Oscar Wilde

Превод од англиски јазик
Кристина Димкова

Јазична редакција
Филип Димевски

Компјутерска обработка
Бегемот

Ликовно уредување
Владимир Мирчевски

© Сите права на изданието ги има – БЕГЕМОТ ДООЕЛ
Забрането е копирање, умножување и објавување
на делови или на целото издание во печатени или
електронски медиуми без писмено одобрение од
издавачот.

Оскар Вајлд

КАНТЕРВИЛСКИОТ ДУХ

КАНТЕРВИЛСКИОТ ДУХ

Забавна хроника за стародањата на Кантервилскиот дух кога неговиот прадедовски имот стана дом на американскиот амбасадор во Кралството Велика Британија

I

Кога господинот Хирам Б. Отис, американскиот амбасадор, го купи имотот Кантервил сите му кажаа дека прави глупост, бидејќи не постоеше сомнеж дека тоа место беше опседнато од духови. Имено, и самиот лорд Кантервил, кој беше човек со грижливо изградена репутација, почувствува должност да му го спомене овој факт на господинот Отис кога дојде ред да ги договорат условите на продажбата.

„Ние немаме желба да живееме на тој имот“, рече господинот Кантервил, „откако мојата пратетка, војвотката Довагер од Болтон, беше толку преплашена, што падна во шок од кој никогаш целосно не се опорави, предизвикан од две костурски раце кои ги допреа нејзините рамена додека таа се облекуваше за вечера, па јас се чувствувам обврзан да ви кажам, господине Отис, дека

духот е виден од неколку живи членови на семејството, како и од пасторот на парохијата, пречесниот Августус Дампјер, кој е почесен член на Кралскиот колеџ во Кембриџ. По несреќната случка со војвотката, ниту еден од нашите помлади слуги не сакаше да останат со нас, па госпоѓата Кантервил често многу малку спиеше навечер, како последица на мистериозните звуци кои доаѓаа од ходниците и библиотеката“.

„Господине“, одговори министерот, „ќе го дадам и мебелот и духот на проценка. Јас доаѓам од модерна земја каде што имаме сè што може да се купи со пари и со сите наши витални, млади момци кои го фарбаат Стариот свет црвен и се справуваат со вашите најдобри актери и примадони, сметам дека да постоеше такво нешто како дух во Европа, ние ќе го имавме дома за многу кратко време во некој од нашите јавни музеи или на улица како изложба“.

„Се плашам дека духот навистина постои“, рече лордот Кантервил, смешкајќи се, „колку и да е тоа во спротивност со вашите сфаќања. Тој е добро познат веќе три века, поточно од 1584-та година и секогаш се појавува пред смртта на некој член на нашето семејство“.

„Па, истото важи и за семејниот доктор, лорде Кантервил. Но, не постои такво нешто, господине, како што е дух и претпоставувам дека природните закони нема да се укинат поради британската аристократија“.

„Несомнено сте многу природни во Америка“, одговори лордот Кантервил, кој не ја разбра во целост последната забелешка на господинот Отис, „и ако не ви пречи дух во куќата, тогаш е во ред. Морате само да запомнете дека ве предупредив“.

По неколку седмици продажбата беше затворена и на крајот на сезоната амбасадорот и неговото семејство пристигнаа на имотот Кантервил. Госпоѓата Отис, која како госпоѓица Лукреција Р. Тапан од бројот 53 на Западната улица, беше прочуена њујоршка убавица, сега беше убава, средовечна жена, со убави очи и извонреден профил. Многу американски дами по напуштањето на нивната татковина си присвојуваат изглед на хронично крeвко здравје, мислејќи дека тоа е форма на европска префинетост, но госпоѓата Отис никогаш не направи ваква грешка. Таа имаше величествена градба и навистина совршена доза на животински дух. Имено, на повеќе начини таа беше вистинска Англичанка и беше одличен пример за фактот

дека во последно време во сè сме исти со Американците, освен, се разбира, во јазикот. Нејзиниот најстар син, крстен Вашингтон од страна своите родители во наплив на патриотизам, за кој тој никогаш не престана да жали, тој беше светлокос, убав, млад човек, кој се квалификуваше за американската дипломатија, водејќи ги Германците во касиното Њупорт три сезони по ред, а дури и во Лондон беше познат како одличен танчер. Гардениите и аристократијата му беа единствените слабости. Инаку, тој беше исклучително разумен. Госпоѓицата Вирџинија Е. Отис беше девојче од петнаесет години, вита и убава како срна со слободни, крупни, сини очи. Беше прекрасна амазонка и еднаш се тркаше со стариот лорд Билтон на нејзиното пони два круга околу паркот, убедливо победувајќи токму пред статуата на Ахил на огромно задоволство на војводата од Чешир, кој ја запроси на лице место, по што неговите старатели уште истата вечер го испратија назад во Итон во поплава од солзи. По Вирџинија следуваа близнаците кои вообичаено ги нарекуваа „Свезди и Пруги“, бидејќи често ги швркнуваа со камшикот. Беа прекрасни момчиња и со исклучок на почитуваниот министер, тие беа

единствените вистински Републиканци во семејството.

Бидејќи имотот Кантервил е оддалечен седум милји од Аскот и најблиската железничка станица, господинот Отис со телеграма побара да ги пречека кочија со која го започнаа возењето добро расположени. Беше прекрасна јулска вечер, а воздухот беше нежен од мирисот на боровата шума. Одвреме-навреме ќе слушнеа по некој шумски гулаб како со својот пријатен глас гуга над своето гнездо или пак длабоко во шушкавиот папрат ќе ги видеа светнатите гради на некој фазан. Малите верверички внимателно ги гледаа од буквите дрвја додека поминуваа, а зајациите со своите бели опавчиња нагоре итаа низ гранчињата и преку ритчињата обраснати со мов. Но, како што влегоа во улицата со дрвореди на ловиштето Кантервил, наеднаш небото се смрачи со облаци, необична смиреност ја обзема атмосферата, едно големо јато врани тивко помина над нивните глави и пред да стигнат до куќата, паднаа неколку крупни капки дожд.

Една стара жена, уредно облечена во црна свила со бела капа и престилка, стоеше на скалите за да ги пречека. Тоа беше госпоѓата Амни, куќната помошничка, која госпоѓата

Отис на искрено барање од леди Кантервил, се согласи да ја задржи на нејзиното работно место. Таа длабоко се поклони кога се симнаа од кочијата и рече на старомодно шармантен начин: „Ви посакувам топло добредојде на имотот Кантервил.“ Следејќи ја помошничката, тие поминаа низ убавиот тудорски ходник кон библиотеката, една долга, ниска соба, обложена со ламперија од тешен даб, на чиј крај се наоѓаше еден голем витражен прозорец. Таму најдоа чај послужен за нив и, откако ги симнаа наметките, седнаа и започнаа да разгледуваат, додека госпоѓата Амни ги служеше.

Наеднаш госпоѓата Отис со погледот улови една бледоцрвена дамка на подот, токму пред огништето, и сосема несвесна за она што дамката навистина претставуваше, ѝ се обрати на госпоѓата Амни:

„Мислам дека нешто било истурено тука“.

„Да, госпоѓо“, одговори старата куќна помошничка со длабок глас, „крв беше истурена на тоа место“.

„Колку ужасно!“, викна госпоѓата Отис, „Воопшто не ми се допаѓаат дамки крв во дневната соба. Таа мора да биде отстранета веднаш“.

Старата жена се насмевна и одговори со истиот длабок, таинствен глас. „Тоа е крвта на леди Еленор де Кантервил, која беше убиена токму на тоа место од нејзиниот сопствен сопруг, сер Симон де Кантервил, во 1575-та година. Сер Симон ја надживеа девет години и наеднаш исчезна под неразјаснети, мистериозни околности. Неговото тело никогаш не беше откриено, но неговиот виновен дух сè уште го опседнува имотот Кантервил. Голем број туристи и други луѓе долго време ѝ се воодушевуваат на дамката и таа не може да биде отстранета“.

„Тоа се глупости!“, викна Вашингтон Отис. „Шампионскиот отстранувач на дамки на *Пинкертон* и детергентот *Парагон* ќе ја исчистат додека да трепнете“, и пред вцашената куќна помошничка да се вмеша, тој клекна на колената и почна да ја трие дамката со брзи движења на некое мало стапче и црн прашок. За неколку мига ниту трага од дамката крв не можеше да се види.

„Знаев дека *Пинкертон* ќе заврши работа“, извикна победнички, погледнувајќи наоколу во своето воодушевено семејство, но штом ги изговори овие зборови, ужасен блесок од молња ја осветли мрачната соба, а по него страотен татнеж од грмотевица ги натера

сите да скокнат на нозе, а госпоѓата Амни се онесвести.

„Каква одвратна клима!“ , рече американскиот амбасадор, смирено, палејќи една долга пура. „Претпоставувам старата земја е толку пренаселена, што немаат пристојна клима во доволни количини за сите. Отсекогаш сум бил на мислење дека емиграцијата е единственото решение за Англија“.

„Драг мој Хирам“, викна госпоѓата Отис, „што ќе правиме со жена која се онесвестува?“

„Ќе ѝ одбиеме од платата како за оштетена стока“, одговори министерот, „па, да видиме дали и понатаму ќе се онесвестува“, и за неколку мига, се разбира, госпоѓата Амни се освести. Несомнено, таа беше многу вознемирена и строго го предупреди господинот Отис да внимава на неволјите кои ја очекуваат куќата.

„Со моиве две очи, господине“, рече таа, „сум видела работи од кои на било кој христијанин ќе му се крене косата на глава, и многу, многу ноќи не сум склопила око поради ужасните работи кои се случуваа тука“. Без оглед на тоа, господинот Отис и неговата жена срдечно ја уверуваа чесната душа дека тие не се плашат од духови, па

откако ја повика Божјата милост на помош на нејзините нови господари и се договори за покачување на платата, старата куќна помошничка се истетерави до нејзината соба.